

Bulletin Společnosti pro improvizaci v klasické hudbě, z.s. – SICM

Vážení přátelé,

předkládáme vám bulletin Společnosti pro improvizaci v klasické hudbě - SICM, který je příležitostí oslovit všechny příznivce této výjimečné a krásné hudební disciplíny.

Naše společnost vznikla ke konci roku 2024 jako projekt profesionálních i amatérských hudebníků, uměleckých organizací, publicistů a řady poučených posluchačů s cílem rozšířit možnosti improvizace v klasické hudbě.

Hlavním záměrem je podpořit vzdělávání dětí, mladých lidí a dospělých, prohloubit povědomí publika o improvizaci a propojit hudebníky, pedagogy, publicisty a odborníky na tuto uměleckou sféru nejen v ČR. Chceme vytvářet příznivé prostředí pro uměleckou činnost i rozvoj vzdělávání v improvizaci. Věřím, že rozhovory s mnoha inspirativními osobnostmi a další informace v bulletinu vám poskytnou lepší obraz o této hudební oblasti a také o našich záměrech.

Děkuji a přeji vám krásný rok 2026,
Jiří Pazour, předseda SICM

Obsah

- Tak trochu jiné hudební dveře (str.2)
- ImproTone, mezinárodní soutěž v improvizaci (str.4)
- Improvizace je emoce (str.7)
- Hrajeme si pro radost (str.11)
- Most přes oceán II. (str.15)
- Otázka pro... (str.18)
- Odlehčený pohled na improvizaci (str.20)
- SICM pro děti a mládež (str.24)
- Improvizace v roce 2026 (str.26)
- Poděkování (str.28)

Improvizace je vnitřní monolog v tónech, dar, zvědavost, cesta plná překvapení."

Doc. PhDr. Arne Linka CSc.

Tak trochu jiné hudební dveře

Improvizace – živý puls hudebních dějin

Improvizace je respektovanou součástí hudebního umění a lze směle konstatovat, že právě provozování hudby na základě improvizací fantazie bylo vůbec prvotní formou hudebního projevu člověka. Interpretovat autorské dílo je jistě vysoce odborná a náročná věc, ale improvizací umění jde ještě dále. Ne každý interpret je totiž schopen vytvářet vlastní hudbu na daném místě v daném okamžiku. Vyžaduje to nejen velkou interpretační praxi a široký záběr v umění kompozice. Nutným předpokladem pro improvizaci je mimořádně velká hudební představivost a praktická pohotovost. Schopnost okamžitého hudebního projevu ve smyslu tvorby víceméně uceleného hudebního díla byla vždy velmi ceněná a uznávaná veličina. Už legendami opředená pěvecká klání středověkých trubadúrů, truvérů a minnesängerů byla postavena na improvizaci. Doba baroka umožnila pěvcům a pěvkyním v koloraturních áriích ukázat, co umí, když improvizovali ozdobné filigránské arabesky do dané melodie v da capo áriích. Mozart bavil společnost, když imitoval styly jiných skladatelů. Romantická doba pak přinesla kult génia a tu nastala zlatá doba improvizace – klavírní virtuosové přiváděli svými hudebními výkony mnohé dámy k mdlobám.

Této své mimořádné dispozice dokázal skvěle využívat Ferenc Liszt a také Bedřich Smetana. Ostatně většina klavírních skladeb (i kompozic pro jiné sólové nástroje) má svůj počátek v improvizaci, kterou skladatel posléze zapsal a upravil do definitivní podoby. Nejspíše nelze tvrdit, že 19. století bylo zlatou dobou improvizace, protože tato jedinečná dovednost žije stále a vyniká mimořádnou pestrostí – vždyť svět lidské fantazie, otevřené mysli a vnímavého ducha produkuje stále nové krásy.

Celá oblast jazzu stojí na improvizaci a nápaditost skvělých mistrů tohoto oboru nebere konce! Pro samotného umělce je improvizace velmi návyková – je to jako vydat se k cíli v krajině mimo značenou stezku. Pochopitelně je zde riziko zabloudění a komplikací v oklikách, ale otevírá se jedinečná možnost poznat jiné kouty, uvidět krajinu v jiné perspektivě a objevit dosud nepoznaná zákoutí. A ještě jedna skutečnost je na improvizaci fascinující – její prchavost.

V žádném umění neexistuje nic subtilnějšího a časově omezeného než improvizovaná hudba. Zní po určitou dobu, a když odezní, je nenávratně pryč. Umělec už ji totiž není schopen zopakovat ve stejné podobě (naproti tomu skladatel zapisuje kousek po kousku své nápady a vše prochází řemeslným procesem komponování – reviduje, přepisuje, maže, atd.). Improvizace nás učí být tady a teď.

Lukáš Petřvalský

Mgr. Lukáš Petřvalský pochází z Ostravy a od dětství se věnuje hře na klavír a varhany. Studoval u prof. Jana Marka a je absolventem hudební vědy na Filozofické fakultě UK v Praze. Koncertně vystupoval v České republice i v zahraničí. Od roku 2003 je titulárním varhaníkem kostela sv. Jakuba v Berouně a varhaníkem Královské kolegiální kapituly na Karlštejně.

Jako skladatel se zaměřuje na liturgickou hudbu inspirovanou gregoriánským chorálem, modalitou a tradičními formami. Spolupracoval s Radio Vaticana a společností Universa Laus v Římě. Vyučuje na Malostranském gymnáziu v Praze, pro Českou televizi připravuje pořady o varhanách a liturgické hudbě a od roku 2019 je také dramaturgem Mezinárodního hudebního festivalu Talichův Beroun.

Článek je součástí Programové brožury 41. ročníku MHF Talichův Beroun (2023).

ImproTone

O mezinárodní soutěži v hudební improvizaci

O projektu mezinárodní soutěže v hudební improvizaci dětí a mládeže s pedagožkou Lenkou Drahou, zakládající členkou SICM.

Mezinárodní soutěž v hudební improvizaci pro děti a mládež je společným projektem dvou organizací. Můžete nám ho představit?

Soutěž ImproTone je především vizí skutečné příležitosti pro mladé improvizátory, aby jejich tvůrčí práce byla hodnocena na vysoké profesionální úrovni. Ta samotná myšlenka vznikla ke konci roku 2024 a to téměř vzápětí po založení Společnosti pro improvizaci v klasické hudbě - SICM. Mezi zakladateli SICM jsou lidé, kteří se mnoho let věnují vzdělávání dětí a mládeže a rozvíjení jejich uměleckých talentů. A několik z nás jsme lektory organizace Hudební mládež České republiky - Jeunesses Musicales, která má s pořádáním uměleckých soutěží zkušenosti. Spojili jsme tedy síly a oslovili i zahraniční partnery a také inspirativní osobnosti světa improvizace u nás.

Soutěž ImproTone bude dvoukolová. Každý zájemce o účast v soutěži by měl pro první kolo pořídit videonahrávku své improvizace vokálně nebo na libovolný hudební nástroj

a zaslat ji v termínu organizátorům podle pokynů, které uveřejníme až před začátkem soutěže na webu sicmusic.org.

Vybraní finalisté postoupí do druhého kola, kde bude jejich druhá autorská improvizace posuzována v přímém přenosu. Nyní jsme ale stále ještě ve fázi, kdy všichni sbíráme připomínky, nápady a upravujeme soutěž tak, abychom ji mohli kvalitně spustit co nejdříve.

IMPROTONE

Pro jaké věkové rozpětí je soutěž určena? A co by mělo být motivací k účasti?

Chceme dát příležitost dětem a mladým lidem od 7 do 27 let v pěti věkových kategoriích. Každé zaslané soutěžní dílo bude posuzováno nezávisle pěti odborníky mezinárodní poroty s tím, že finalisté a vítězové dostanou možnost společného koncertního vystoupení a dalšího vzdělávání v oblasti improvizace. To znamená například konzultace s členy poroty a také s dalšími uměleckými osobnostmi. Zároveň tak mladí improvizátoři a improvizátorky získají nový prostor pro vzájemná setkávání a navazování kontaktů s dalšími mladými tvůrci, pedagogy a koncertními umělci. Tady je dobré zmínit, že improvizace v klasické hudbě není většinová disciplína, a tak je velmi důležitá její podpora, protože ta má pro rozvoj sebevědomí a také schopností mladých improvizátorů naprosto zásadní význam.

Chcete vytvořit síť mladých improvizátorů prostřednictvím soutěže ImproTone?

To by bylo skvělé. Snažíme se, aby soutěž byla dostatečně hodnotnou pobídkou pro každého mladého hudebníka, který se improvizací zabývá, nebo se na to teprve chystá. Víme, že je v České republice řada kvalitních pedagožek a pedagogů, kteří svým žákům a studentům pomáhají rozvíjet jejich talent a propojují je i s dalšími mladými improvizátory.

„Improvizace v klasické hudbě není většinová disciplína, a tak je velmi důležitá její podpora.“

Ale v tomto projektu to chceme dělat na mezinárodní úrovni právě proto, aby mladí lidé vnímali šíři svých možností. Ta síť by měla fungovat ale i mezi dospělými příznivci improvizace. A proto také vloni vznikla Společnost pro improvizaci v klasické hudbě - SICM. Je to jeden z jejích hlavních cílů.

V zadání soutěže ImproTone je literární inspirace slavnou knihou Malý princ. Můžete to upřesnit?

Každý mladý umělec by měl vytvořit improvizaci, která je inspirovaná některou myšlenkou, postavou nebo dějovou pasáží z knihy Malý princ Antoina de Saint-Exupéryho. Tento literární skvost je natolik mezinárodní a oblíbený mezi všemi věkovými kategoriemi, že byl vybrán pro první ročník z několika dalších kandidátů pro svou univerzálnost. Věříme, že je tento typ inspirace dostatečně silný a motivující k autorským improvizacím.

Jakým způsobem chcete oslovit zájemce po celém světě?

Pozvánky k účasti v soutěži ImproTone obdrží hudební školy v České republice i v zahraničí a také 59 partnerských organizací Hudební mládeže ČR, z.s. sdružených ve federaci Jeunesses Musicales International. Už v průběhu celého roku 2025 budeme realizovat zkušební ročník a seznamovat s principy soutěže mladé hudebníky a jejich pedagogy u nás i mimo Českou republiku.

Chceme pořádat workshopy a semináře a otevřené hodiny improvizace, které nám pomůžou zjistit co nejvíc informací o možnostech a potřebách mladých umělců v této specifické oblasti. Zkušenosti z těchto akcí promítneme do finální podoby soutěže.

Najdou zájemci o tuto soutěž v současné době potřebné informace na webu SICM?

Kompletní informace o soutěži ImproTone budou uveřejněny na webu sicmusic.org, který prezentuje činnost Společnosti pro improvizaci v klasické hudbě - SICM převd vyhlášením prvního ročníku. Už nyní tam lze najít ale rozdělení do všech věkových kategorií a také časové limity jednotlivých soutěžních improvizací.

Děkujeme za rozhovor.

-at-

Mgr. Lenka Drahá je pedagožka a lektorka zpěvu na LT HM ČR. Spoluorganizuje už více než tři dekády akce Hudební mládeže České republiky z.s. - Jeunesses Musicales. V roce 2024 se stala zakládající členkou Společnosti pro improvizaci v klasické hudbě, z.s. - SICM, kde nyní realizuje různé akce pro děti a mladé lidi. Hlavním projektem její gesce je příprava improvizací soutěže ImproTone a realizace aktivit, které mají předcházet vyhlášení.

Improvizace je emoce

**Setkání s Hanou Švajdovou přineslo nové
podněty do výuky improvizace mladých lidí**

Třetí ročník přehlídky „Hudba bez hranic 2025“ v ZUŠ „Žerotín“ Olomouc se opět stal příležitostí pro mladé hudebníky, kteří začínají s improvizací. Pedagožka Hana Švajdová otevírá svět improvizace svou specifickou metodou, kdy propojuje různé hráče na nástroje a nechává je svobodně tvořit.

Hudba bez hranic je věnována dětem a mladým lidem, kteří začínají objevovat svět improvizace. Jakým způsobem vstupujete do jejich světa, aby se mohli rozvíjet?

Nesoutěžní přehlídka improvizace/autorské tvorby „Hudba bez hranic“ vytváří svobodný, bezpečný prostor pro žáky i jejich pedagogy ke kreativnímu experimentování.

Právě pedagogové jsou klíčovým prvkem v rozšiřování nových podnětů metodiky v oblasti improvizace. Většina pedagogů tady tápe, protože sami výukou improvizace neprošli. To chceme změnit. Žák dokáže cokoliv, když mu jeho pedagog otevře dveře, může to být pro ně společné dobrodružství. Jsme moc rádi, že se k nám učitelé nejen vrací, ale přijíždějí i noví, mnohdy z velké dálky (např. z Karlovarského nebo Severočeského kraje).

Snažíme se vytvořit prostor tvůrčí atmosféry, kdy se děti nemusí bát chyby, můžou tvořit naprosto svobodně. Získávají zde kamarády, reagují na nejrůznější podněty, inspirují se výjimečnými osobnostmi.

Pedagogové vzájemně diskutují, vyměňují si metodické postupy, domlouvají se nejrůznější společné projekty. Vzniká takový tvůrčí kotel, plný inspirací a krásné muziky.

Zmínila jste pana Hanouska, který improvizaci posílal dál mezi své následovníky. Vy jste jednou z nich. Jakým způsobem ovlivnil vaši pedagogickou činnost?

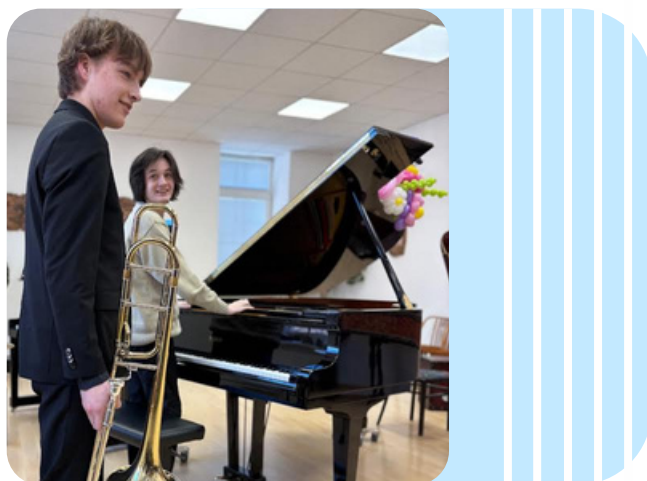
Petr Hanousek byl ten, který první říkal, že improvizace je pro každého. Před 30 lety založil na Mikulovských klavírních kurzech hudební improvizální dílnu, která vychovala mnoho jeho následovníků a jejíž projekty se zapsaly do srdcí všech zúčastněných. Byl iniciátorem každoroční improvizální přehlídky „Hrajeme si pro radost“ Metodického centra JAMU Brno, stál u zrodu Hudební dílny v Hradci nad Moravicí, kam jezdí renomovaní skladatelé a věnují se autorské tvorbě žáků. Jeho krédem bylo, že improvizace je sdílená emoce.

„Improvizace je o odvaze.“

Technické dovednosti, pravidla či harmonie jsou jen prostředek ke sdílení příběhů a jde to i bez nich. Tak jsem do toho „spadla“ i já. Nikdy předtím jsem neimprovizovala, vždy jsem hrála jen podle not a čtila zápis skladatele. Na své přednášce mě Petr Hanousek vytáhl před publikum a řekl, ať zapomenu na pravidla a hudbou vyprávím příběh. Jeho podpora a víra v to, že to dokážu, mě tak inspirovaly, že jsem ten vnitřní práh překročila. Od té doby vím, že improvizace je jako skočit z okna a věřit celou svou duší, že vám ta křídla pro let vzhůru narostou. Protože když věříte, tak se to stane, když ne, chodník je blízko. Je to o nastavení duše interpreta, ochotě podělit se.

Je to o tom, aby pedagog otevřel dveře žákům do neznámých tajemných světů.

Protože děti potřebují dodat odvahu tvořit a potom už je nikdo nezastaví. A to mě naučil Petr Hanousek – odvaze věřit si. Improvizace je nejen o svobodě, ale také o odvaze skočit a podělit se o srdce na dlani.

Dnes jsme viděli řadu nádherných hudebních projevů a byly velmi kvalitní i u těch úplně nejmenších. Hledáte si ke každému individuální přístup?

Přesně tak. Já si s každým po vzoru Petra Hanouska prostě chvíli špitám. Pokud přijdeme na to, který příběh chce dítě vyprávět, pokud má v sobě tu emoci, kterou chce vyjádřit, tak to dokáže zahrát. Není to o tom, co dokážou ruce, ale o tom, o co se chce podělit srdce. A pokud jde o pódiovou improvizaci, tak to, že se dítě dokáže o svoji hudbu podělit i s publikem, mu dá neskutečnou lidskou a osobní přidanou hodnotu - v sebedůvěře, v sebedůvěře, v sebedůvěře. Myslím si, že to je cesta, kterou by základní umělecké školy měly otevírat. V současném světě je tento emoční filtr jako protiváha ke klasické výuce nesmírně zapotřebí.

Otevírá to mnohé dveře i v terapeutickém a psychologickém smyslu. A myslím si, že improvizace i autorská tvorba má své zcela nezastupitelné místo v novém směřování metodiky základních uměleckých škol.

Dlouhodobě prosazujete do aktivit základních uměleckých škol i metodiku výuky improvizace, máte v tom širší podporu?

Jako lektorka projektu „Improvizace pro každého“ jezdím už 15 let přednášet na mnoho ZUŠ i konzervatoře po celé ČR a jsem v kontaktu s kolegy, kteří se zajímají o další směry a oblasti improvizace. Navzájem se inspirujeme a podporujeme. Pan ředitel naší ZUŠ ví, že to je moje srdcové téma, moje cílová rovinka.

Proto vznikl také festival improvizace/autorské tvorby „Hudba bez hranic“. Je výsledkem dlouholetého úsilí o rozvoj metodiky tohoto neprávem opomíjeného oboru.

Zveme ke spolupráci přední osobnosti – např. improvizátory jako Emil Viklický, Jiří Pazour, skladatele jako Jiří Pavlica či Eduard Douša. Snažíme se vytvořit zajímavé příležitosti pro mladé talenty. Pořádáme tematické workshopy i koncerty v zajímavých sálech.

Zároveň s improvizčním festivalem vznikla také Mezinárodní skladatelská soutěž „Múzy Ilij Hurníka“, se kterou jsme úzce propojení. Spolupracujeme také s Klubem moravských skladatelů Brno či festivalem „Česká klavírní moderna dětem“ na uvádění premiér skladeb žáků, některé už dokonce vyšly tiskem.

Nově je naším výrazným partnerem a podporovatelem Nadační fond Magdaleny Kožené spolu s festivalem ZUŠ Open, se kterým rozpracováváme několik budoucích projektů.

Pokud byste měla popsat svoji cestu hudební improvizátorky a především pedagožky, co byste uvedla jako to hlavní?

K improvizaci jsem našla cestu poměrně pozdě. Proto vím, kolik odvahy potřebuji, abych se dokázala v hudbě podělit o to, co cítím.

Vím už ale také, jakou vnitřní svobodu mi přinese, když to dokážu. U svých žáků hledám jiskřičky v očích, které mi napovídají, kterým směrem se vydat. A pokud jde o mé metodické aktivity, snažím se, aby všichni žáci, kteří chtějí kreativně tvořit, k tomu měli příležitost, aby kolegové učitelé, kteří odvážně hledají nové cesty, v tom nebyli sami a měli se kde zeptat na radu. Mým cílem je pomoci vrátit improvizaci do standardní výuky základních uměleckých škol.

„Hudba je lékem bez hranic.“

Kam myslíte, že může směřovat žák, který opustí základní umělecké školství, které ho rozvíjí, a jde například dál na vysokou školu. Jak mu to dál může pomáhat v jeho kariéře?

Hudba rozvíjí nejen mozkovou činnost, motoriku, inteligenci, fantazii a kreativitu, ale je také významným emočním filtrem pro život. Nejen v náročných oborech jako je medicína či práva tzv. „čistí hlavu“, umožňuje aktivní odpočinek, je lékem proti stresu.

A když už z důvodů časového vytížení nepřichází v úvahu denní cvičení, je přirozené zahrát si aspoň improvizaci. Proto říkám svým žákům, že to nejdůležitější, co je můžu naučit je láska k hudbě, hra z listu a improvizace. Aby jim zůstal ten záchytný bod. A mnozí se pak k hudbě vracejí se svými dětmi. Radost ze společného sdílení hudby, z opravdového rodinného muzicírování je naprosto jedinečná a spojuje celé rodiny dohromady. Hudba je opravdu lékem bez hranic.

Vaší specializací, kromě výuky na klavír, je také výuka hudební skladby právě vedle improvizace. Jak vnímáte to propojení jako přínos pro děti?

Propojené je to nesmírně. Já zkouším skládat i s těmi, které učím klasický klavír, protože spousta z nich má takovou svobodnou otevřenou duši a potřebují to. Vždycky to vychází z improvizace. Já je nahrávám, a když cítíme, že se povedlo něco mimořádného, tak se o tom potom pobavíme, posléze tom spolu přepíšeme do not. A pak diskutujeme, jak by to chtěli a jak by to třeba dotvořili. Musím říct, že mám teď naprosto neskutečnou třídu, vlastně dvanáct těch klavíristů skládá, z toho jenom tři mají výuku skladby. Povedla se teď úžasná věc, že kromě skladatelské soutěže ZUŠ, která bude v roce 2026 a bývá jednou za tři roky, existuje i skladatelská soutěž „Múzy Ilji Hurníka“ pod Sdružením Múza, která bude mít v září 2025 už třetí ročník. A tam jsou v porotě Petr Hanousek, Edward Schiefauer a Markéta Dvořáková. Když byl druhý ročník, bylo tam přihlášeno přes šedesát skladeb, dokonce už i ze Slovenska. A někteří z těch skladatelů budou dnes večer hrát na koncertě na konzervatoři Evangelické akademie své oceněné skladby.

Autorská tvorba i improvizace nejen ve výuce ZUŠ potřebuje zajímavou příležitost, tak se udělá mnohem víc práce. Má-li žák před sebou možnost prezentovat se třeba na improvizaci přehlídce, tak přirozeně více improvizuje. Tím musí i více procvičit stupnice, aby měl pohotovost hracího aparátu a mohl svobodně vyjádřit, co cítí. A tak improvizace zase zpětně ovlivňuje i klasickou výuku, všechno je to propojené. A pokud je vyhlášena skladatelská soutěž je zase příležitost něco složit a pak si to třeba zahrát na zajímavém koncertě a inspirovat se od ostatních autorů. Jsem moc ráda, že ty příležitosti vznikají, že jsem našla lidi, kteří nad námi drží ochranou ruku. Není to jen náš pan ředitel, ale také paní Irena Pohl Houkalová, ředitelka Nadačního fondu Magdaleny Kožené, a ředitelka Sdružení Múza paní Pavla Kovalová, které nám velmi fandí. Je to takový triumvirát, který se snaží iniciovat ty příležitosti. Jsem také nesmírně ráda, že vznikla Společnost pro improvizaci v klasické hudbě pod patronací Hudební mládeže ČR. Slibuji si od ní záštitu pro všechny tyto autorské aktivity, bude to určitě místo setkávání a sdílení. Konečně bude snad improvizace opravdu pro každého.

Děkujeme za rozhovor.

-ps-

PhDr. Hana Švajdová je česká klavíristka, pedagožka a hudební skladatelka z Olomouce. Od roku 1999 působí na ZUŠ „Žerotín“ Olomouc, kde se věnuje kromě improvizace také soudobé hudbě a rozvoji autorské tvorby žáků. Je členkou Klubu moravských skladatelů Brno. Komponuje pro klavír, komorní soubory a varhany.

Hrajeme si pro radost

O hudbě, radosti a klavírní improvizaci dětí na Janáčkově akademii múzických umění v Brně.

Metodické centrum Katedry klavírní interpretace Hudební fakulty JAMU pořádá klavírní improvizачní přehlídku „Hrajeme si pro radost“. Zeptali jsme se organizátorky přehlídky Věry Chmelové na historii a na současnost této přínosné akce pro děti a mládež.

Můžete nám přiblížit, jakým způsobem projekt přehlídky probíhá a jakou má historii?

Do Metodického centra v Brně chodím jako posluchač už asi 25 let. Je to velice tvořivé prostředí a improvizace tady rozkvétá jak u našich žáků, tak u pedagogů –posluchačů Metodického centra, kteří zde mají možnost čerpat inspiraci nejen v rámci přednášek paní profesorky Aleny Vlasákové, ale i ve výuce dalších pedagogů.

Velkou roli zde sehrál pan Petr Hanousek, který stál u zrodu improvizачní třídy na mikulovských klavírních kurzech a řadu let tuto třídu úspěšně vedl. Na improvizaci byl úžasný, protože přinesl dětem spoustu různých námětů a pomůcek a dokázal děti nadchnout. Byl vždy velice hodný a všechno bylo správně. Děti se přestaly bát, uvolnily se a daly průchod svojí fantazii.

Po pěti dnech mikulovských kurzů se konalo vystoupení s názvem Pokusná hodinka Petra Hanouska, kde všechny děti mohly svobodně improvizovat před laskavým a poučeným publikem.

Tato vystoupení byla jedním z vrcholů mikulovských klavírních kurzů, protože byla neskutečně vtipná, dojemná a tvořivá. Děti se tam krásně otevřely a začaly improvizovat a tvořit. Petr Hanousek potom několik let učil improvizaci i v rámci Metodického centra Katedry klavírní interpretace na HF JAMU.

Mgr. Věra Chmelová Ph.D. je klavíristka a pedagožka. Vystudovala klavír a také hudební pedagogiku v Brně a Teplicích. Od roku 1998 se věnuje pedagogické činnosti, v současnosti působí na ZUŠ Veverí, ZUŠ Orchidea v Brně a na HF JAMU. Její žáci se účastní koncertů a soutěží, spolupracuje s odbornými hudebními časopisy v ČR.

S paní profesorkou Alenou Vlasákovou zde společně založili právě tuto improvizální přehlídku s názvem „Hrajeme si pro radost“, kterou několik let sám vedl. Jednou nemohl přijet a oslovil mě, jestli bych ho mohla zastoupit. Souhlasila jsem a nabídku přijala. Přál si, abych pak pokračovala, a tak přehlídku společně s kolegy z Metodického centra organizujeme každý rok. Mým hlavním úkolem je vždy připravit téma přehlídky a další improvizální výzvy na den koncertního vystoupení.

Přehlídka Hrajeme si pro radost tedy zůstala stejná i pod vaším vedením?

Snažila jsem se navázat na způsob organizace přehlídky, protože se mi moc líbil, jen něco jsem změnila, nebo dělám trošičku jinak. Petr Hanousek vždycky přinesl hodně námětů a pomůcek. Já už jsem si to pak udělala jinak v tom, že jsem stanovila jedno konkrétní téma, na které se bude improvizovat. Téma se každý rok mění, je většinou velice široké a přináším na něj žákům a studentům jako inspiraci ke zpracování tři nebo čtyři náměty. Jsou to obrázky a knížky, nebo ještě jiné inspirace. Náměty jim vždycky před začátkem přehlídky představím, samotné téma už znají předem z pozvánky. Na dané téma si vytvoří už doma jednu vlastní improvizaci, a potom ještě na donesené náměty tvoří druhou přímo na místě asi hodinu a půl před vystoupením. Mají na JAMU přidělené své cvičné třídy a pedagog jim může s druhou improvizací poradit, případně u mladších nebo méně zkušených žáků se může zapojit jako spoluhráč. Všiml jsem si, že tady máte pro děti připravené náměty, obrázky, mapy pocitů. Na stole je třeba i návod, jak začít improvizovat.

Je to přesně taková pomůcka, co by děti měla posunout a dát jim také jistou technickou dovednost?

Je to myšlené tak, aby to pro ně byl takový první impuls, protože každý to má jinak. Jsou improvizátoři, kteří se podívají třeba na obrázek a už jim něco v hlavě začne znít. Ale někdo potřebuje ještě další impuls, aby se měl od čeho odrazit, nějakou myšlenku, nápad nebo cestu, jak začít. A proto tady jsou přichystané návody, které mohou improvizátoři použít, ale také nemusí, záleží to jen na nich. Když si návody vyzkouší a budou se jim líbit, tak je mohou právě v té své druhé improvizaci, která vzniká v den koncertu, použít. Někdy jsou to velmi podrobné návody, na co všechno mohou myslet, jestli chtějí hrát ve vrchní poloze klavíru, nebo ve spodní, nebo střídat, jestli chtějí použít určité intervaly a jaké, nebo akordy, co jim to připomíná, je toho spousta.

Domníváte se, že improvizace je vhodný způsob rozvíjení hudebnosti pro každé dítě a mladého člověka, nebo jsou tu více disponovaní jedinci a ti by se jí měli věnovat víc?

Myslím si, že je to pro úplně každé dítě a moc ráda vzpomínám na paní Marcelu Slanou.

Je to vyhlášená brněnská klavírní pedagožka, která učila předškoláky od jejich čtyř nebo pěti let. Chodila jsem k ní hodně na náslechy a tam se děti už v první hodině, když stály u klavíru, učily první tón přenášet po celé klaviatuře a hned na to i improvizovaly. Seděla vedle nich u klavíru a hrála jim nádherné doprovody. A každé dítě už mělo pocit, že hraje na krásném koncertě, a přitom tvořilo svou první vlastní hudbu. Už si samo vymýšlelo, kde tóny na klavíru rozezná. To byly první tvořivé začátky, které jsem měla možnost poznat i v Metodickém centru v Brně. Snažím se to určitým způsobem vzít jako inspiraci pro svoji výuku a vést k tomu i svoje žáky. Pokud některý z žáků začne víc tvořit a vidím, že ho to baví, snažím se hledat další možnosti, jak ho v této oblasti ještě víc podpořit a motivovat.

Jednou z možností je přihlásit děti na improvizální přehlídku „Hrajeme si pro radost“, ale jsou i další možnosti, např. přehlídka Hudba bez hranic v Olomouci, kterou organizuje paní Hana Švajdová. Hanku jsme si pozvali i na ZUŠ na vzdělávací seminář, kde pracovala s našimi žáky a pro děti to byl velký zážitek.

A pokud dětem začnou vznikat pod rukama první skladbičky, snažíme se je zapisovat, a to už je první krok ke komponování. Děti ZUŠ mají možnost navštěvovat i předmět Úvod do skladby, kde se hodně tvoří a improvizuje, a ti nejšikovnější se mohou např. zkusit přihlásit do skladatelské třídy projektu MenArt, kde v současné době velmi inspirativně vede skladatelskou třídu paní Beáta Hlavenková. Improvizaci tedy vnímám jako skvělý způsob, jak rozvíjet celkovou hudebnost žáka, ale i jako cestu k jeho vlastnímu komponování.

Pokud se dítě tímto způsobem rozvíjí a rozvine se jeho hudebnost, jeho fantazie, je to pro něj i nějaký vklad do interpretační kariéry?

Určitě, takové dítě má mnohem větší fantazii. Hodně moc to používáme právě i v interpretaci zapsaných skladeb. Tím, že už si dítě improvizuje a je zvyklé si samo vymýšlet, je schopné například ve chvíli pamětní nejistoty velice pohotově zareagovat, něco si tam hezky vymyslet a pokračovat plynule dál.

„Když vidím, že žáka tvoření baví, hledám další cesty, jak ho podpořit a motivovat – ať už formou improvizčních přehlídek, nebo setkáním s inspirativními osobnostmi.“

To nám moc pomáhá i po interpretační stránce. Vždycky všem dětem říkám: „Bylo by skvělé, kdybys hrál/a celý život.“

A improvizace je cesta. Jednou skončíš studium na hudební škole, budeš pracovat nebo dál studovat, už nebudeš mít čas na hraní, pravděpodobně zapomeneš většinu toho, co jsi uměl, možná zapomeneš číst i noty, ale zůstane ti improvizace. Nebudeš se bát na klavír zahrát, protože vždycky si budeš umět vymyslet něco svého.

Pak přijdeš jednou večer unavený z práce a odpočineš si tím, že si sedneš k nástroji, odreaguješ se, hezky si zahraješ.“ Opravdu si myslím, že improvizace je velice důležitá.

A i když člověk necvičí a postupně ztrácí klavírní techniku, improvizace mu zůstane. Improvizaci vnímám jako radost z hudby a měla by patřit do života profesionálních i amatérských hudebníků.

Na přehlídce jsme dnes viděli malé děti i mladé lidi ve věku studentů středních a vysokých škol. Sledujete nějaký vývoj během celé doby trvání přehlídky?

Mám možnost sledovat, že většinou ti, kteří se už jednou na přehlídku přihlásili, se rádi vrací a dál na sobě pracují. Z toho mám velkou radost. Jinak záleží spíš na daných tématech, ale celkově umělecká úroveň přehlídky stoupá. Zkusili jsme nově otevřít možnost účasti i studentům brněnské konzervatoře a oboru Klavírní pedagogika na JAMU, kde výborným způsobem improvizaci vyučuje kolega Viktor Vojnovič.

Pro následující ročník přehlídky v roce 2026 plánujeme další rozšíření pro zájemce z ostatních konzervatoří a vysokých hudebních škol. Uvidíme, kolik účastníků bude moct přehlídka pojmout, ale časového prostoru je dostatek. Někdy se mi kolegové svěřují, že nemají odvahu se s žáky přihlásit, nebo to mají do Brna daleko. I pro ně chystáme v novém ročníku přehlídky zajímavou nabídku – budou moct zaslat do termínu konání přehlídky odkaz na svoji videonahrávku vlastní improvizace umístěnou na youtube.

Nahrávky si poslechneme, a budou-li splňovat daná kritéria (zvolené téma, kvalita), zařadíme je s odkazy na program, který si bude možné otevřít na stránkách časopisu Pianissimo a improvizace si tam poslechnout (pozn. jedná se o časopis Katedry klavírní interpretace JAMU a je zadarmo ke stažení na stránkách www.pianissimo.cz).

Také je zajímavé na přehlídce sledovat, jak v jednotlivých třídách improvizuje každý trochu jinak. A to se mi na tom moc líbí, že se nemusí improvizovat jen jedním způsobem. Každý kolega i každý žák na to jde trochu jinak, a taky je to krásné. Je to velká inspirace a obohacení.

Jsem moc ráda, že mohu být součástí těchto improvizčních přehlídek a vždy se těším na všechny přihlášené účastníky.

Ráda bych vás tímto pozvala na chystanou improvizální přehlídku Hrajeme si pro radost, která proběhne v sobotu 21.3. 2026 a její téma zní „Paprsky štěstí“.

Děkujeme za rozhovor.

-ps-

Most přes oceán II.

Rozhovor s Ann Park Rose, americkou klavíristkou, skladatelkou a pedagožkou SUNY

Koncertní projekt Most přes oceán vznikl v roce 2021 propojením klavírní improvizace Jiřího Pazoura a americké skladatelky Ann Park Rose. Z jejich uměleckého setkání vzniklo stejnojmenné album vydané na CD. V dubnu 2024 se Ann Park Rose vrátila do České republiky, aby znovu uskutečnila několik společných koncertů pro české publikum a workshopy pro studenty hudby. na Pražské konzervatoři.

Už dvakrát jste navštívila Českou republiku, kde jste koncertovala a pedagogicky působila s Jiřím Pazourem. Jak na vás působí české publikum a čeští hudebníci a studenti?

Miluji Českou republiku. Lidé jsou tu ke mně vždy tak milí a úžasní! Cítím úctu a lásku k hudbě, která mezi Čechy panuje, dokonce i zvědavost a zájem o novou, zatím neslyšenou, improvizovanou hudbu. Měla jsem také to štěstí, že jsem mohla spolupracovat s českými hudebníky, hudebními pedagogy a studenty na koncertech a workshopech.

Velký dojem na mě udělala velmi vysoká interpretační úroveň českých hudebníků - studentů i profesionálů. Hluboce na mě zapůsobila zkušenost z Pražské konzervatoře, kde jsem viděla studenty reagovat na improvizaci s otevřeným srdcem a s velmi působivými hudebními dovednostmi. Ukázalo se, že jsou skutečně vnímaví a díky svému vynikajícímu tréninku také značně zblhlí v improvizaci.

Jaká je pozice improvizace v klasické hudbě v USA?

Přestože si improvizátoři uvědomují, jak moc je improvizace důležitá a výjimečná, v USA je stále ještě mnoho prostoru pro růst a šíření radosti z ní. Moje zkušenosti s improvizací jsou trochu omezené na práci, kterou vykonává organizace Music for People. MFP klade důraz na volné umělecké vyjádření, často s hesly jako „žádné špatné noty“. Tato organizace přijme kohokoli na jakékoli úrovni a vstřípí mu vášně pro improvizaci.

Improvizace může být podstatně snazší, když je k dispozici pohyblivý obraz. Když se podzim chýlí ke konci a začíná přebírat vládu zima, mohu hrát těžší tóny, které pak ustoupí měkčím a klidnějším, aby naznačily vstup do fáze „zimního spánku“. To je jen jeden z příkladů, jak lze přejít od myšlenky ke zvukům a následně k hudbě, nicméně si myslím, že improvizace opravdu nejlépe vynikne, když tóny vycházejí přímo ze srdce a jsou opravdové. Někdy to může být nebezpečné, ale přiblíží vás to podstatě.

Klavíristka **Ann Park-Rose** je také skladatelka a pedagožka. Vyučuje volnou improvizaci na State University of New York Fredonia. Vyhrála řadu soutěží a ocenění, včetně stipendia na Golandsky Summer Institute na Princetonské univerzitě, na kterém studovala Taubmanův přístup hry na klavír.

Jako klavíristka vystupovala také s Kanadským komorním souborem a v televizi CBC.

Její kompozice koncertně prezentovali a nahrávali umělci v USA a Kanadě i v Evropě.

Ann Park-Rose má magisterský titul v oboru klavírní interpretace a bakalářský titul v oboru hudební výchovy, oba ze SUNY Fredonia, a také bakalářský titul v oboru kompozice z Wilfrid Laurier University v Kanadě.

Co vám přináší improvizace s dalšími hudebníky?

Improvizace o samotě vám dává volnost vyjádřit to, co je ve vás, ale může být také osamělá. Tvorba hudby s ostatními mi pomáhá lépe naslouchat druhým. Protože nevím, co budou hrát ostatní, musím být ochotná pracovat s nepředpokládanými tóninami, motivy, tempy a dynamikou a musím najít okamžité řešení, jak to všechno spojit dohromady. Někdy mohu mít v plánu hrát v durové tónině, ale moji partneři přejdou do mollové, a já si užívám tu výzvu, jak přejít z mé cesty na naši cestu. Je to děsivé, ale vlastně docela vzrušující. Zůstat sami doma se pořád zdá být bezpečné, přesto nás to často táhne ven nejen pro potraviny. Je tu to očekávání vzrušujících možností, i kdyby se nikdy neobjevily!

„Někdy může být chyba bránou k dramatickému, nečekanému, dokonce i zábavnému tvůrčímu procesu.“

Co byste poradila hudebníkům obzvlášť mladým lidem, kteří by nyní sami chtěli začít improvizovat?

Nebojte se neznámého. Nebojte se dělat chyby. Někdy může být chyba bránou k dramatickému, nečekanému (a dokonce i zábavnému) tvůrčímu procesu. Stejně jako v životě se učíme zkušenostmi, zkušenosti pocházejí ze zkoumání a zkoumání pochází z ochoty zkoušet nové věci - sami i s ostatními. Jen vy sami můžete stvořit svou vlastní hudbu! Věřte si a dejte prostor kouzlům!

V USA zůstává dominantní formou improvizace jazzová improvizace, i když na některých univerzitách (například na New England Conservatory) se rozvíjejí programy, které kladou důraz na volnou improvizaci. Schopnost improvizovat se teď stále častěji objevuje v pracovních nabídkách pro potenciální pedagogy.

„Roste poptávka po hudebnících, kteří nejsou jen specialisté“

Částečně to může být způsobeno současnou poptávkou po hudebnících, kteří umějí všechno a nejsou specialisty jen na jednu nebo dvě oblasti, jak to fungovalo v minulosti. Lidé, se kterými v USA často pracuji, si většinou nejsou jisti, jak vůbec začít improvizovat, a často s improvizací váhají ze strachu, že udělají chybu. Velká část mé práce s těmito lidmi spočívá v prostém překonávání jejich strachu z vytváření vlastní hudby. Obvykle přicházejí velmi upnutí na myšlenku, že se budou pouze učit hrát z not již složenou hudbu.

Když nakonec přijdou na radost z tvoření hudby z vlastního nitra, počáteční a často přetrvávající strach z improvizace se leckdy může stát užitečným emocionálním nástrojem pro vytváření nápadů a zvuků.

Jakým způsobem tvoříte improvizaci na dané téma?

Je těžké popsat, jak improvizuji, protože o tom vlastně moc nepřemýšlím, ale spíš se snažím následovat své pocity nebo představy.

Pokud je téma k improvizaci vizuálního charakteru, ponořím se do pocitů, které se s daným obrazem objevují. Například pokud je dané téma o ročním období Podzim, představím si krásné různobarevné listí a to, jaké ve mně tyto barvy vyvolávají pocity. Různé barvy listů ve mně vyvolávají různé emocionální reakce a hudební představy. Když myslím na padající listí, mohu se třeba pokusit napodobit jeho pohyb hraním sestupných tónů z vyšších rejstříků do nižších.

Děkujeme za rozhovor.

-md-

Otázka pro...

Čím je pro vás improvizace jedinečná?

Položili jsme tuto otázku třem inspirativním osobnostem s bohatými zkušenostmi s improvizací napříč různými uměleckými žánry.

Operní režisérka Linda Hejlová Keprtová, perkusionista a výtvarník Miloš Vacík a hudební skladatel Vlastislav Matoušek nám odpověděli:

„Improvizace při režírování prověřuje vaši přípravu, protože bez přípravy se improvizovat nedá.

Improvizace v režírování znamená vteřinu, chvíli, při které prověřujete své sebevědomí.

Improvizace v režii znamená schopnost empatie k interpretovi, k postavě.

Je to dotek odvahy, který se však ve spojení se dvěma body výše stává povětšinou těmi nejcennějšími momenty celé inscenace.“

L.H.K.

MgA. Linda Hejlová Keprtová

Uznávaná operní a muzikálová režisérka a ředitelka divadla F.X. Šaldy v Liberci je absolventkou JAMU a držitelkou řady cen za své kritikou oceňované a působivé inscenace. Spolupracuje také s Národním divadlem v Praze, NdB, NDM a dalšími scénami v ČR.

Miloš Vacík

Perkusionista, bubeník a výtvarník byl hráčem skupiny Laura a její tygři. Založil formace Šum svistu, Sluneční orchestr a Tam Tam Orchestra. Je také kapelníkem sambové školy Tam Tam Batucada.

„Cítím se být v jakémisi zakletí asketické sebekázně, bez které moje nedokonalá bytost nedokáže tvořit.

Komponování, hudební performance i teoretické bádání je z mojí perspektivy především nevyhnutelná až bolestná dřina, která teprve i s trochou štěstí nakonec přinese tu zvláštní podobu éterické euforie z vytvořeného díla.

A improvizace, bez které se hudba nikdy zcela neobešla, vnáší vždy do hudby radost z dobrodružství.“

V.M.

„Improvizace je pro mne jedinečná v tom zachycení momentálního rozpoložení improvizátora, který pracuje se svojí emocí, náladou i umem.

Unikátní chvíle, která se už nikdy nebude opakovat ve stejných intencích.

Jde o okamžik snoubící naše nabyté zkušenosti s uměním. Improvizace je oknem do duše i ukázka originality.“

M.V.

doc. Mgr. Vlastislav Matoušek

Hudební skladatel, multiinstrumentalista, etnomuzikolog a pedagog HAMU se ve své kompoziční tvorbě zaměřuje na skladby s výraznými prvky tradiční asijské hudby. Je držitelem Řádu vycházejícího slunce se zlatými paprsky s rozetou. Zakladatel skupin Relaxace a Yamabushi a souboru barokní hudby Schola Specialis Familiae je také patronem projektu Face2Art.

Odlehčený pohled na improvizaci

O festivalu improvizace v Litomyšli s hudebním skladatelem Jiřím Pazourem

Festival Mladá Smetanova Litomyšl letos překvapil odvážným tématem – improvizací napříč pěti uměleckými obory. O tom, jak se tato myšlenka zrodila, proč dokáže silně oslovit mladé publikum a jaké podněty festival přinesl Společnosti pro improvizaci v klasické hudbě, jsme hovořili s hudebním skladatelem Jiřím Pazourem.

Pane Pazoure, jak se najednou na tradičním festivalu pro mladé publikum objevilo téma improvizace a to hned v pěti múzických oborech?

Bylo to pro mě velmi nečekané. Ta myšlenka na festival improvizace totiž uzrála poměrně nedávno a dá se říct, že jsem to vnímal ještě zkraje roku 2025 spíše jako přání než konkrétní plán. Přátelé z pořádající organizace Hudební mládež ČR mi však nejprve nabídli vystoupení na této akci a nakonec jsme se domluvili, že Společnost pro improvizaci v klasické hudbě bude participovat a celý festival se bude věnovat improvizaci, tedy oboru, který je pro mě celoživotní náplní a pro mladé lidi zjevně silně přitahuje. To se projevilo v zájmu o jednotlivé části programu a hlavně v jejich aktivním zapojení do workshopů a seminářů. Hudebních, tanečních, divadelních i jiných.

Znamená to, že jste na festivalu koncertoval i vedl semináře hudební improvizace?

Ano, ale zapojil jsem se do programu i ve více rovinách.

V pátek dopoledne jsme se scenáristou a moderátorem Lukášem Smrkovským představili 480 studentům Pedagogické školy náš nový pořad Horská dráha improvizace, který jim zábavnou formou přiblížil možnosti této disciplíny a zapojit mladé lidi do interaktivních částí inscenace. Večer po vystoupení Simony Babčákové, která s publikem hovořila o možnostech divadelní improvizace, jsem navázal ve Velkém sále Smetanova domu koncertem klasické hudební improvizace Čas okamžiku. To byl kratší, ale tradiční koncertní formát i s oblíbeným zadáváním témat z publika. Seminář Improvizace zblízka jsem vedl pro zájemce druhý den dopoledne a mile mě překvapilo, že tam byli vedle dospělých hudebníků stejně zastoupeni i mladí lidé.

„Zájem o improvizaci roste v té chvíli, kdy se přestane vysvětlovat a začne se skutečně prožívat.“

Festival je už desítky let primárně určen mladým lidem, co právě je na improvizaci zajímavé?

Je to tak, akce je hlavně pro mládež, ale letos tam byli významně zastoupeni i dospělí účastníci festivalu, které pozvala naše Společnost pro improvizaci v klasické hudbě – SICM. Ti se účastnili i diskuzního panelu, který se mnou vedla klavíristka a hudební skladatelka PhDr. Hana Švajdová, vynikající pedagožka a propagátorka improvizace. Otázky na ni i na mě se týkaly současného stavu improvizace u nás a právě toho, jak přistupují k improvizaci děti a mladí lidé. Její zkušenosti a pedagogické metody jsou velmi cenné a ukazují, že správně podporované děti se dokáží otevřít improvizaci bez strachu a předsudků jako tvořivé činnosti, která je baví a naplňuje.

Jaké podněty na této víkendové akci vás oslovily jako umělce?

Koncept propojení pěti múzických umění mě zaujal už před půl rokem, ale uspořádat vše během tak krátkého časového úseku jsem vnímal jako příliš ambiciózní záměr.

V průběhu příprav jsem pochopil, že Hudební mládež ČR už má s takovou dramaturgií dlouholetou zkušenost. U mladých lidí, které já potkávám na svých hodinách a seminářích, vnímám jako hlavní motivaci touhu tvořit a překonat sami sebe. A pocit také víc vlastního autorství než při běžné interpretaci notového zápisu. To bylo zřejmé i na festivalových workshopech literatury, tance a divadla, které jsem navštívil. Mladí chtějí zažít něco svěžího a neočekávaného.

Tak jsme se snažili především přispět jako SICM mými vstupy, diskuzním panelem a také podporou programu 2ART. To je specifický formát vystoupení, kde účinkují představitelé dvou a více umění a jeden zpravidla improvizuje. Typicky přednes prózy či poezie a improvizovaná hudba nebo pantomima, ale viděl jsem tam i velmi povedenou kombinaci taneční a poetické improvizace.

„Diskuze o improvizaci ukázala, že děti a mladí lidé k ní přistupují mnohem otevřeněji, pokud nejsou svazováni strachem z chyb a předem danými očekáváními.“

My jsme s malířkou Olgou Volfovou přispěli do závěrečného matiné festivalu hudební improvizací na hit Taylor Swift v různých stylech od baroka po rokenrol a dynamickou malbou na několika stojanech. Byl to odkaz na náš sobotní workshop Barvy tónů, tóny barev. Líbila se mi ta možnost odlehčeného pohledu na vlastní tvorbu s trochou humoru. To je důležité nejen pro mladé publikum.

**A jak vás festival obohatil jako spolu-
pořadatele?**

Jsem rád, že jsem zažil to nasazení velmi mladého organizačního týmu, který zvládal celé tři dny přechody mezi navazujícími i souběžnými programy ve Smetanově domě a staral se přitom o akreditované účastníky festivalu. Dřív, když jsem tam přijížděl jen koncertovat, tak nebylo možné vnímat ta pořadatelská specifika Mladé Smetanovy Litomyšle.

„Hlavní motivací mladých lidí je touha tvořit, překonat sama sebe a zažít větší pocit autorství než při běžné interpretaci notového zápisu.“

Je ale skvělé vidět, že po mém koncertu jdou mladí i dospělí na taneční workshop choreografky Nataši Novotné, poté si mohou prožít Bartókovy Rumunské tance a také kolektivní improvizaci v podání Komorního orchestru Hudební mládeže. A před půlnocí ještě stihnou autorské čtení mladých literátek. Je to náročné, ale krásné. Zažíval jsem to podobně s mými přáteli na tomto festivalu už před třiceti lety a jsem rád, že to můžou prožít mladí lidé i dnes.

Bude mít festival přínos pro další činnost Společnosti pro improvizaci v klasické hudbě?

Určitě, a nejde jen o různé typy programů a propojení s dalšími múzickými obory, ale také o setkání se skvělými lidmi.

Jiří Pazour je hudební skladatel, klavírista, improvizátor a pedagog. Jako skladatel se věnuje orchestrální, komorní i sólové hudbě, jeho díla jsou pravidelně uváděna v České republice i v zahraničí a také vysílána Českým rozhlasem. Významnou část jeho tvorby tvoří hudba pro děti, známá mimo jiné z pořadů České televize Kouzelná školka a Muzicírování. Vedle komponování se více než tři dekády věnuje klavírní improvizaci, s níž vystupoval na koncertech po celé Evropě, v USA, Kanadě, Asii i Austrálii. Od roku 1995 působí pedagogicky na Pražské konzervatoři, kde vyučuje hru z listu a klavírní improvizaci. V roce 2024 se ujal vedení Společnosti pro improvizaci v klasické hudbě z.s.

Lidmi, kteří se improvizaci věnují a chtějí pro ni něco dál dělat. Nezmínil jsem mladého dirigenta Marka Cimbála nebo vynikající sbormistryni Rosalii Yaa Hájkovou, která vystoupila se svým sborem v listopadu 2024 na Prvním koncertě SICM. Oba jsou úžasní a přenášejí na mladé muzikanty své nadšení. Workshopy pro literáty a divadelníky vedli Petr Šťovíček a Tomáš Jireček, kteří dokážou se slovy a gesty úžasné improvizace a umí to celé i předat lidem. Všichni jsme pro sebe navzájem velkou inspirací na cestě tvořivosti. Věřím, že se nám všem podaří předávat své zkušenosti dětem, mladým lidem i dospělým, aby se nádherný svět improvizace mohl dál rozvíjet a přinášet krásu a radost.

Uveřejněno s laskavým svolením redakce OperaPlus. Rozhovor vedla Anna Tesaříková.

SICM pro děti a mládež

Improvizační akce pro mládež v roce 2025

Pod taktovkou SICM se v tomto roce odehrála řada zajímavých akcí. Ačkoli jsou její aktivity otevřené každému bez ohledu na věk, letos většina z nich směřovala na talentované děti a mladé lidi.

V květnu se na libereckém festivalu HM **Duhová bouře** uskutečnily celkem tři improvizační dílny pro nejmenší. Děti si v nich mohly pod odborným vedením lektorů SICM vyzkoušet improvizaci na velmi rozmanité hudební nástroje. Malí muzikanti se seznámili i se základními technikami improvizace, které mohou využít ve své autorské tvorbě.

30. **Letní ateliér HM** na třeboňském zámku hostil 2.7. pořad klavíristů Jiřího Pazoura a Renaty Pospíšilové, který v koncertním sále ZUŠ Třeboň představil 40 mladým lidem a jejich lektorům různé druhy improvizace. Přednášející prezentovali nejen své klavírní umění, ale také přizvali mladé hudebníky k jejich vlastní tvorbě, kdy mohli na klavír a jiné nástroje improvizovat na vybraná témata z knihy Malý princ.

Srpnový **Letní hudební tábor HM ČR** v Poděbradech nabídl všem účastníkům kreativní setkání s předsedou SICM Jiřím Pazourem. Hudební skladatel a klavírista uvedl mladé hudebníky do světa improvizace besedou, ve které odpovídal na otázky a také prokládal mluvené slovo improvizacemi na témata zadaná z publika. Zájemci o tento obor si mohli během večera zaimprovizovat nebo hned následující den absolvovat individuální lekci s tímto pedagogem Pražské konzervatoře a významným koncertním umělcem.

SICM 19.9. v Litomyšli představil 480 mladým divákům zcela nový pořad **Horská dráha improvizace**. Atraktivní jevištní forma improvizaci v klasické hudbě uvedla mezi studenty a studentky Střední pedagogické školy s humorem a také s náležitou erudicí. Klavírní virtuos Jiří Pazour přiblížil klasické hudební formy populárně, vysvětlil publiku také základní principy improvizace a vytvořil i krátké skladby na témata z publika. Moderátor a scénárista Lukáš Smrkovský s ním i diváky vedl dialog a dal několik příležitostí k tvůrčímu zapojení studentů přímo na pódiu. Přidal i trochu slovní improvizace založené na principu melodramu. Hodinu trvající pořad pojatý s milou lehkostí a humorem neubíral nijak na kráse klavírnímu umění Jiřího Pazoura, ale nadchnul, pobavil i poučil mladé posluchače.

Virtuální galerie **Face2Art**, umělecký soutěžní projekt HM, uspořádala v polovině listopadu **Kreativní seminář**. Jednou z mnoha aktivit byla tvorba improvizovaných hudebních skladeb vedená lektory SICM, které se mladí účastníci zhostili s velkým nadšením. V několika tvůrčích skupinách vznikla originální díla využívající jak tradiční hudební nástroje, tak i velmi neotřelé zvukové efekty. Některé z těchto kompozic byly poté v soutěži oceněny patronem kategorie Hudební skladba Vlastislavem Matouškem.

V průběhu roku 2025 poskytovali lektori SICM dětem a mladým lidem **individuální lekce improvizace (ILI)**. Účastníci lekcí se seznámili s praktickými improvizacími technikami, odnesli si cenné zkušenosti a také nové náměty pro vlastní tvorbu.

Improvizace v roce 2026

Výběr z připravovaných akcí následující sezóny

V roce 2026 nás čeká dlouhá řada příležitostí zažít neopakovatelné chvíle s hudební improvizací. Také můžeme získat na seminářích nové informace a dovednosti při rozvíjení svých tvůrčích schopností.

Základní umělecká škola "ŽEROTÍN" Olomouc

"HUDBA BEZ HRANIC"

12. - 13. BŘEZNA 2026

4. ROČNÍK FESTIVALU
IMPROVIZACE/AUTORSKÁ TVORBA

PATRON IMPROVIZAČNÍ ČÁSTI PŘEHLEDKY "HUDBA BEZ HRANIC":
JIŘÍ PAZOUR

- čtvrtek 12. 3. 2026 v 18:00 hodin koncert „Malí/velcí skladatelé“ - na programu premiéry skladeb laureátů Mezinárodní skladatelské soutěže „Múzy Ilji Hurníka“ a dále žáků, pedagogů a absolventů ZUŠ „Žerotín“ Olomouc ve vzájemné symbióze - jako host vystoupí soubor FLAUTO ARMONICO - sál „Mozarteum“, Arcidiecézní muzeum Olomouc
- pátek 13. 3. 2026 od 9:00 do 16:00 hodin - nesoutěžní přehlídka improvizace/autorské tvorby pro žáky ZUŠ ČR „Hudba bez hranic“ ve spolupráci s patronem improvizace části přehlídky - komorní sál ZUŠ „Žerotín“ Olomouc

Podrobnosti a přihláška
na webu školy www.zus-zerotin.cz

MUZA

Olomoucký kraj

ZUŠ ŽEROTÍN OLMOUC

OLMOUC

Nadační fond
Magdaleny Kožené

Přehlídka Hudba bez hranic je podnětná akce pro mladé příznivce improvizace a vynikající možnost setkat se s dalšími tvořivými umělci.

Návštěva americké violoncellistky Lisl Kuutti v ČR je unikátní příležitost k dalšímu obohacení v improvizaci pro profesionální i amatérské tvůrce.

Jiří Pazour
a Společnost
pro improvizaci
v klasické hudbě
vás srdečně
zvou na...

Jiří Pazour
klavír (ČR)
Lisl Kuutti
violoncello
(USA)

**Improvizace
v Praze**

14.-15. března 2026

Objevíte sílu hudební improvizace - tvorbu v přítomném okamžiku, která otevírá prostor kreativitě, soustředění i společné hře. Zažijte inspirativní setkání s umělci, kteří improvizaci žijí. Vítány jsou všechny nástroje a hlasy, včetně hudebníků, kteří s improvizací teprve začínají.

Bližší informace a přihlášeni:
jiripazour.cz
/internetovy-obchod
naskenujte QR kód

IMPROTONE

SICM - Společnost pro improvizaci v klasické hudbě a Hudební mládež vyhláší k datu 10. dubna 2026 první ročník mezinárodní soutěže v klasické improvizaci ImproTone.

Tematické zadání soutěže je literární inspirace slavnou knihou Malý princ Antoina de Saint-Exupéryho. Každý mladý umělec by měl vytvořit časově omezenou improvizaci vokálně nebo na libovolný hudební nástroj, která bude inspirována myšlenkou, postavou nebo dějovou pasáží z této knihy, a pak zaslat videonahrávku svého výkonu na adresu SICM.

Každé zaslané soutěžní dílo bude posuzováno nezávisle pěti odborníky mezinárodní poroty:

- **Ann Park Rose** (USA) - klavíristka, skladatelka, pedagožka SUNY
- **Ioana Ilie** (CH) - klavíristka, pedagožka Musik-Akademie Basel
- **Petr Hanousek** (CZ) - klavírista, pedagog improvizace a esejista
- **Harold McKinney** (USA) - filosof, trombonista, pedagog ASU
- **Jiří Pazour** (CZ) - klavírista, hudební skladatel, pedagog PK

Finalisté a vítězové dostanou možnost společného koncertního vystoupení v Praze, osobní i on-line lekce v oblasti improvizace, konzultace s členy poroty a dalšími uměleckými osobnostmi.

Více informací najdete na:
<https://www.sicmusic.org/improtone>

Kategorie	Věk soutěžících	Maximální délka improvizace
I.	7 až 9 let	1:30 minut
II.	10 až 12 let	1:30 minut
III.	13 až 15 let	2:15 minut
IV.	16 až 18 let	2:15 minut
V.	19 až 21 let	3 minuty
VI.	22 až 27 let	3 minuty

Poděkování

Děkujeme všem, kteří podporují improvizaci.

Improvizace v klasické hudbě se pro mnohé z nás stala nejen zábavou či způsobem, jak rozvíjet svou hudebnost, ale i životní náplní nebo dokonce posláním. Vnímáme úžasný potenciál této překvapující a ze své podstaty svobodné umělecké disciplíny a věříme, že dokáže oslovit další lidské bytosti svou nádherou a ovlivní jejich tvorbu a možná i životní cesty.

Společnost pro improvizaci v klasické hudbě vznikla v roce 2024 právě pro ty umělce, pedagogy, diváky nebo adepty hudebního umění, kteří se chtějí propojovat, komunikovat a také sdílet své zkušenosti a možnosti. Děkuji všem, kteří podporují improvizaci na těch nejrozličnějších úrovních od vedení dětí v hudební škole po organizaci lekcí, workshopů, seminářů, koncertů či festivalů. Každý rozhovor či článek v tomto bulletinu je důkazem, že skvělí erudovaní lidé jsou aktivní ve svých projektech a dávají světu improvizace potřebnou energii, nadšení a invenci. Mé zvláštní poděkování patří aktivním osobnostem SICMu a také všem našim podporovatelům.

S úctou a vděčností,

Jiří Pazour

ARNE BULLETIN SICM

Vydavatel: Společnost pro improvizaci v klasické hudbě, z.s. - SICM

Kolbenova 804/30, 190 00, Praha 9 - Vysočany IČO 22465511

Periodicita: roční

Místo vydávání: Praha, Česká republika

Číslo a ročník: č. 1, ročník 1.

Datum vydání: 2.2. 2026

Redakční rada: Ing. Anna Tesaříková, Michael Drahý,
Pavel Smrkovský

Grafická úprava a sazba: Studio MIDAT

Kontakt: tel: 00420777102569, www.sicmusic.org

Distribuce: Zdarma příznivce hudební improvizace

